

Vestfold

FYLKESKOMMUNE

Årsrapport for 2025

Elev- og lærlingombudet

vestfoldfylke.no

Innhold

1 Innledning

2 Forebyggende arbeid

3 Medvirkning

4 Samarbeid

5 Henvendelser

6 Ombudsrollen

Innledning

Årsrapporten fra Elev- og lærlingombudet redegjør for aktiviteten i året 2025.

(Utarbeidelsen av rapporten er gjort i samhandling mellom ombudet og KI fremstilling fra Copilot)

Elev- og lærlingombudet skal ivareta rettigheter og plikter, fremme dialog og samarbeid, og håndtere og forebygge misforståelser, konflikter og mobbing. Ombudet skal bidra til medvirkning og et godt læringsmiljø i skole og bedrift, og være en ressurs for alle i videregående opplæring og lærebedrifter.

Målgruppen er elever, lærlinger, praksisbrev-kandidater, lære kandidater og ungdom i Oppfølgingstjenesten.

Elev- og lærlingombudet utfører arbeidet på et selvstendig og uavhengig grunnlag etter mandat vedtatt av fylkestinget. Elev- og lærlingombudet er personalmessig tilknyttet Organisasjon - HR.

Ombudets viktigste oppdrag er å lytte til ungdommene og de som henvender seg. God medvirkning er bærebjelken, og viktig for å lykkes med inkludering og utvikling av et trygt og godt læringsmiljø, og et meningsfullt læringsfellesskap. Økt relasjonskvalitet mellom elever og lærere, lærlinger og instruktører er den mest betydningsfulle faktoren for å lykkes.

For ombudet er det også viktig å jobbe forebyggende ved å veilede elever og lærlinger, slik at de selv kan bidra til et godt læringsmiljø i skole eller bedrift.

Elev- og lærlingombudet bidrar i mange saker til gode løsninger. I saker som komplekse, er ombudet avhengig av andre hjelpere. Gode relasjoner til samarbeidspartnere er viktig.

**Elev- og lærlingombud, Geir Eidsvåg
Vestfold fylkeskommune, juni 2026**

Elev- og lærlingombudet i 2025

Ombudet har hatt mange møter og samtaler med elever, foresatte, ansatte i videregående opplæring, lærlinger, samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontorer), bedrifter og private videregående skoler. De som tar kontakt trenger ofte informasjon, hjelp med rettigheter og plikter, noen å prate med, eller å uttrykke frustrasjoner.

Ombudet har gitt råd og veiledning om tilpasset opplæring og vurderingssituasjoner, samt hjelp med konflikthåndtering (Kap. 12 i opplæringsloven) for enkeltelever, klasser og trinn. Ombudet videreformidler også forespørsler til relevante instanser eller personer.

Gjennom året har ombudet deltatt i arbeidsgrupper og kompetanseprogram med fokus på tverrfaglig samarbeid, som kapittel 12, elevers skolemiljø og lærlingers arbeidshverdag.

Synliggjøring av ombudsordningen

Ombudet jobber kontinuerlig med å gjøre ordningen kjent, blant annet gjennom besøk på videregående skoler, til elever, ansatte, bedrifter, opplæringskontor og fagopplæring. Ombudet har en egen nettside på VFK, som er linket til alle videregående skoler og fagopplæring. [Elev- og lærlingombud](#) og [Har du utfordringer og trenger hjelp](#).

Nasjonalt samarbeid

Ombudet deltar i det nasjonale samarbeidsorganet for elev-, lærling- og mobbeombud (ELMO), både på fysiske og digitale samlinger. Ombudet deltar også på fagsamlinger arrangert av Universitetet i Stavanger (UiS) og Utdanningsdirektoratet (UDIR) for kompetanseheving for mobbeombudsordningen, inkludert elev- og lærlingombudene.

Ungdomsmedvirkning:

Elever, lærlinger og OT ungdom skal tidlig bli involvert i vedtak og avgjørelser som angår dem, noe som ivaretar gode demokratiske prinsipper. Kap. 10 i opplæringsloven.

Elev- og lærlingombudet:

Ombudet har vært aktiv i fylkeskommunens arbeid med demokrati og medvirkning, inkludert elevråd, Lærlingrådet, OT råd og Vestfold ungdomsråd.

Ombudet ønsker å styrke arbeidet med ungdomsmedvirkning for elever, lærlinger og ungdom i oppfølgingstjenesten (OT).

Oppdraget til elev- og lærlingombudet skal bygge på tre av bærekraftsmålene til FN

Bærekraftsmål 3: God helse og livskvalitet

God helse en grunnleggende forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensiale og for å bidra til utvikling i samfunnet.

Bærekraftsmål 4: God utdanning

Inkluderende opplæring av god kvalitet. Det handler ikke bare om retten til skolegang, men også at en får gode lærere og kvalitet i undervisningen hele veien fra barneskolen til universitet.

Bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene.

Underpunkt 17.17, Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier.

Ombudet som ressurs

Elev- og lærlingombudet skal være en ressurs for alle i videregående opplæring og bedrifter, spesielt for elever og lærlinger. Ombudet deltar på ulike arenaer hvor de involverte møtes, noe som hjelper med å bygge gode relasjoner og utvikle kunnskap og kompetanse. Denne kunnskapen er nyttig for å møte nye utfordringer og bidrar til et trygt opplæringsmiljø.

Ombudet ønsker å dele sin kompetanse med samarbeidsorgan for lærebedriftene, og frittstående lærebedrifter for å forebygge konflikter og forbedre samarbeidet. Det er viktig at alle aktører fremmer god helse, trivsel og læring. Ombudet har en rådgivende og veiledende rolle, men ikke saksansvar.

Effekten av ombudets arbeid

Den viktigste effekten ombudet kan måles på, er om de problemene som de som har henvendt seg til ombudet har, får en god løsning.

Det handler om å bidra til trygge og gode prosesser.

I de aller fleste sakene som ombudet har vært en del av forblir ungdommene i opplæring eller blir ivaretatt på en trygg arena.

Noen ungdommer endrer opplæringsløpet de er i til et annet.

A group of about six students, seen from behind, are walking up a grassy hill covered in fallen autumn leaves. They are all wearing backpacks and winter clothing. In the background, there is a two-story school building with light-colored siding and a stone base. A large, leafless tree stands to the left of the building. The sky is blue with some light clouds.

Det å høre til et felleskap er et av våre
viktigste behov!

Forebyggende arbeid

Felles ansvar for læringsmiljø og felleskap

Alle som er en del av opplæringen har ansvar for å bidra til et trygt og godt miljø, der alle føler seg inkludert og tilhører et felleskap.

Det er viktig å skape en kultur der elever og lærlinger tør å si ifra tidlig hvis noe er vanskelig, slik at problemer ikke vokser seg større. Målet er at de som trenger hjelp, føler seg trygge nok til å ta opp saken med nærmeste person så tidlig som mulig, og på «lavest nivå».

«På lavest nivå» Dette betyr to ting:

- Først: å si ifra til den som er nærmest, for eksempel en lærer eller leder. Dette krever tillit, og det er ikke alltid lett å si ifra.
- Deretter: hvis det er vanskelig, kan man få hjelp av andre, som elev- og lærlingombudet. Ombudet kan bistå med å formidle saken på en god måte, og til at den ikke eskalerer.

Ombudet opplever ofte at noen allerede har prøvd å si ifra, men ikke opplever seg hørt. Da kan ombudet bidra til å gjenopprette tillit og bedre kommunikasjonen, og fungerer ofte som en brobygger.

God relasjonskompetanse; er av betydning for å skape trygge felleskap, og gode løsninger i forebygging og håndtering av konflikter.

Elev- og lærlingombudet ønsker å øke bevisstheten om hvordan vi, den enkelte av oss, snakker til og er ovenfor ungdommer, kollegaer og andre vi møter og samhandler med.

Refleksjon fra elev

«Selvinnsikt, ærlighet, lojalitet, og godhet for alle er kjempeviktig for at alle skal ha det bra, til og med de utenfor min vennegjeng. Jeg ønsker å bli en person som har disse egenskapene, og som ikke sprer negativitet inn i andres liv.»

Inkludering og utenforskap – Opplevd felleskap

Følelsen av å høre til er svært viktig for å lykkes med opplæring. En viktig del av dette er at elever og lærlinger får være med og påvirke sin egen hverdag og opplæring. God tilrettelegging for medvirkning er viktig, og har en positiv forebyggende effekt. Arbeidet med ungdomsmedvirkning (UMIS) er derfor en viktig faktor for at flere skal fullføre og bestå.

Ombudet ønsker å jobbe mer med inkludering og forebygging av utenforskap i samarbeid med skoler, bedrifter og ledelse. Fokus på tiltak som fremmer felleskap.

Hva som kreves for godt forebyggende arbeid

Medvirkning fra barn og unge

For å skape gode oppvekstmiljø i et forebyggende perspektiv, må vi vite hvordan barn og unge tenker, og hva de trenger. Derfor må de bli spurt og lyttet til.. Lytt til de i saker som angår dem. Involver de unge så tidlig som mulig. Vær åpne om hvilke saker de kan være med å påvirke i, og hvilke beslutninger som tas.

Tydelig ledelse og gode planer

Forebygging må være godt planlagt og forankret i ledelsen. Arbeidet må være helhetlig og prioritert for å fungere. Barn og unge bør også få delta i planlegging og gjennomføring.

Samarbeid på tvers

Godt forebyggende arbeid krever samarbeid mellom ulike tjenester og fagområder. Det må være enkle rutiner for samarbeid, og alle må forstå hverandres roller. Felles mål og god koordinering øker sjansen for gode resultater.

God konflikthåndtering er forebyggende

Ombudet har som regel at alle parter i en konflikt skal ivaretas best mulig. Partene har forskjellige roller og ansvar. Det er viktig å bruke god tid til undersøking av sakene.

Lærende prosess

Proessen skal skape en trygg møtearena hvor partene lytter til hverandre. Dette danner grunnlag for gode løsninger og mulighet til å legge konflikten bak seg.

Møter med skoler, samarbeidsorgan for lærebedrifter og bedrifter

Ombudet har møter med disse aktørene for å bidra til samhandling og løsninger som er til det beste for den enkelte elev eller lærling.

Positiv effekt

God håndtering av konflikter har en positiv og lærende effekt, og har ofte en forebyggende effekt til å løse eventuelt nye konflikter.

Medvirkning

FNs barnekonvensjon

Barn og unge har rett til å si sin mening og bli hørt. De skal få være med og påvirke det som angår dem. Demokrati og medvirkning er en viktig del av opplæringen. Elever, lærlinger og ungdom i Oppfølgingstjenesten (OT) skal oppleve at de blir lyttet til og kan påvirke sin egen hverdag. Skoler og arbeidsgivere har samme mål som elevene og lærlingene: å skape god opplæring og et trygt miljø.

Medvirkning og ansvar

Elever og lærlinger skal delta og ta ansvar i fellesskapet. Dette bidrar til et inkluderende læringsmiljø. De har rett til å si sin mening og bli hørt, i tråd med barnekonvensjonen og norsk lov (Opplæringsloven Kap. 10)

Skoleledelsen har ansvar for at medvirkning fungerer i praksis. Rektor bør lede arbeidet, og skoleeier bør koordinere det. (Klassens time, avdelingsråd og elevråd)

Ungdom i OT har erfaringer som skoler og bedrifter bør lytte til. (OT-rådet)

Arbeids- og opplæringsmiljø

Et godt arbeidsmiljø krever samarbeid mellom lærlinger og arbeidsgivere. Lærlingenes meninger skal høres før beslutninger tas. (Lærlingrådet)

For alle barn og unge i Vestfold. (Vestfold ungdomsråd)

Barnekonvensjonen artikkel 12

«Alle barn har rett til å seie meininga si, og deira meining skal bli tatt på alvor.»

Hva betyr dette?

Alle barn i Norge skal få si sin mening, og de skal bli lyttet til. De skal bli involvert og få anledning til å medvirke i de sakene som påvirker eller berører dem. Selv om det ikke alltid blir slik de vil, skal du få si meningen sin.

Vestfold fylkeskommune bør være proaktiv i sin saksbehandling og invitere ungdom til gode medvirkningsprosesser, både i lokale og sentrale prosesser.

Elev- og lærlingombudet er og skal være en pådriver for bedre medvirkning, og fortsette det gode samarbeidet med Ungdomsrådet, elevrådene, Lærlingrådet og OT-rådet.

Ungdomsmedvirkning i stort (UMIS, se Modell 1)

UMIS er Vestfold fylkeskommunes plan for ungdomsmedvirkning og et viktig verktøy for å sikre at ungdom blir hørt. Vi må lage gode systemer der ungdom kan delta og bli lyttet til.

Krav til god medvirkning

- **Åpenhet:** Ungdom skal få god informasjon og vite hvordan de kan si sin mening.
- **Frivillighet:** De velger selv om de vil delta.
- **Respekt:** Meningene deres blir tatt på alvor.
- **Relevans:** Temaene må være viktige for ungdom.
- **Tilpasset ungdom:** Tid, metode og nivå må passe målgruppen.
- **Inkludering:** Alle skal kunne delta.
- **Opplæring:** Voksne må kunne samarbeide godt med ungdom.

Barnekonvensjonen som norsk lov

Siden 2003 har barnekonvensjonen vært norsk lov og har en spesiell status ved at den går foran andre norske lover hvis de er i konflikt. Dette sikrer at alle, inkludert myndigheter, enkeltpersoner og organisasjoner, følger bestemmelsene i barnekonvensjonen.

Barnekonvensjonen utdyper artikkel 12 med krav eller retningslinjer for god forvaltning av artikkelen.

Oppfordring

Ombudet oppfordrer virksomheter, sektorer og seksjoner i organisasjoner til å inkludere retningslinjene i sine planer og aktiviteter. Lenke: [Sivilombudet, BK sine krav til forvaltningens saksbehandling](#)

God medvirkning

Det å legge til rette for medvirkning starter i barnehagen. Elever, lærlinger og OT ungdom skal oppleve å bli hørt i saker som angår dem.

Målrettet arbeid:

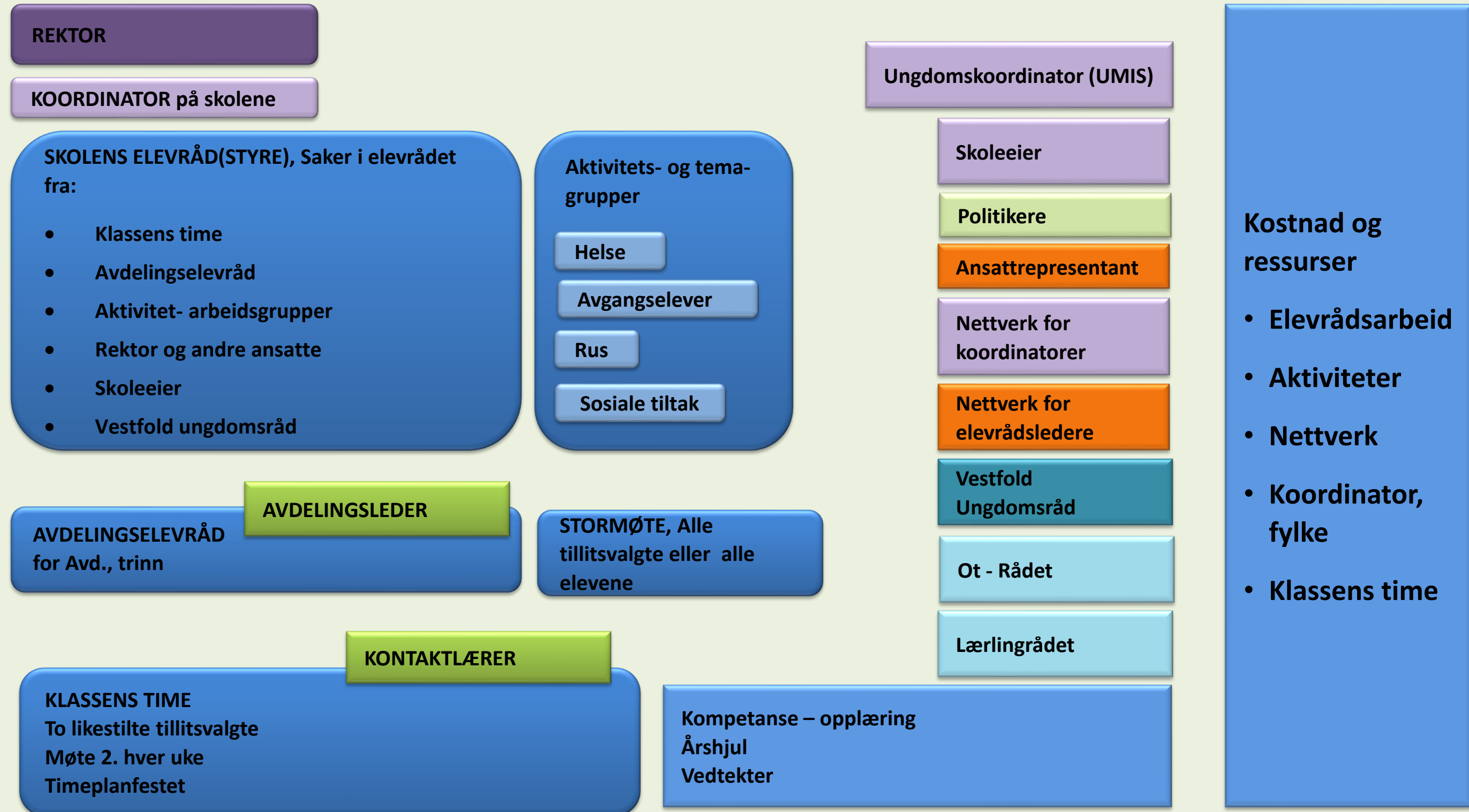
Skolene må jobbe målrettet for å sikre god kvalitet i elevmedvirkning, deltakelse i planlegging, gjennomføring og vurdering av læringsmiljø, både fysisk og psykisk. Fra klassens time, avdelelingsråd til elevrådet.

Samarbeidsorganene og Lærebedrifter bør i større grad inkludere lærlingen i medvirkningsarbeid. De må bidra til representasjon og dialog med Lærlingrådet.

OT ungdoms erfaringer er viktige for å hindre utenforskap. OT- rådet er viktig!

Ombudet opplever variert praksis hos skolene og bedriftene i 2025.

Modell 1: Utvidet modell for ungdomsmedvirkning i stort

God medvirkning innebærer å informere, lytte til elever, lærlinger og OT ungdommer sine meninger og ta de med i beslutningsprosesser som angår dem. Ha gode diskusjoner og engasjer ungdommen til å være delaktige i utviklingen av et godt læringsmiljø, faglig og sosialt.

Elev – og lærlingombudet

Samarbeid

Samarbeid for økt kvalitet

Elev- og lærlingombudet samarbeider med skoleeiere, skoler, fagopplæring, opplæringskontor og bedrifter for å styrke elevers og lærlingers medvirkning, forbedre kvaliteten på opplæringen og løse konflikter. Samarbeidet med mobbeombudet bidrar til en trygg overgang fra ungdomsskole til videregående opplæring. (Se modell 2)

Ombudet deltar i tverrfaglige samarbeidsgrupper, blant annet knyttet til elevenes skolemiljø og lærlingenes arbeidshverdag. Dette gir gode relasjoner til aktørene i utdanningsløpet og bidrar til bedre løsninger. Ombudet har også faglig støtte fra jurister og HR-rådgivere.

Gjennom satsingen på ungdomsmedvirkning (UMIS) arbeides det for å sikre gode strukturer for dialog og samarbeid mellom elever, tillitsvalgte og skolens ledelse. Ombudet har hatt en aktiv rolle i dette arbeidet.

Ombudet representerer elevers og lærlingers stemmer og deltar i ulike råd og møter, som elevråd, Lærlingråd og ungdomsråd. Gjennom besøk, møter og oppdrag bygges sterke relasjoner til skoler, ansatte, bedrifter og opplæringskontor.

Erfaringen er at utfordringer best løses gjennom samarbeid, dialog og tverrfaglig innsats. Godt samarbeid og gjensidig respekt mellom aktørene gir bedre løsninger og kommer elever og lærlinger til gode.

Elev- og lærlingombudet er avhengig gode relasjoner til samarbeidspartnere, og gjensidig respekt og støtte.

Saker og problemer løses bedre gjennom dialog og samarbeid.

Ombudet ønsker tettere dialog med OT rådet i 2026.

Modell 2: Samarbeidspartnere 2025

Opplæring og Tannhelse Ombudet har samarbeidet godt med seksjonene og ledelsen. Det har vært en åpen dialog, både formelt og uformelt. Samarbeidstemaer: - Innsida, trygt og godt skolemiljø. §§ Kapittel 12 §§ Kapittel 10 - Ungdomsmedvirkning i stort	Fagopplærings seksjonen Tett og nødvendig samhandling med rådgivere i individsaker og; - Samarbeid om Lærlingrådet. - Helserådgiver for lærlinger	Vestfold ungdomsråd Ombudet har vært tilstede på møter med ungdomsrådet og deltatt på opplæringsseminar og på Ungdomstinget med ansvar for at valg.	Mobbeombudet God dialog ved behov. Har fast møtearene med mobbeombudet. God faglig sparringspartner. Gjensidig videreformidler av henvendelser. Hjelp ved overgang til vgs.
Inntakskontoret og eksamenskontoret God dialog ved behov	Yrkesfagsløpet En samarbeidsarena med fagopplæring, samarbeidsorgan for bedriftene, OT og skolene. En viktig arena for ombudet.	Lærlingrådet Deltar på møter. Aktiv i promotering av rådet. Støttespiller for lærlingene når de møter i Y-nemda.	Nasjonalt nettverk for ombudene Elev og lærlingombudene har et nasjonalt nettverk ELMO. Ombudet følger også kompetanseutviklingsprogram nasjonalt som UiS og Udir arrangerer.
De videregående skolene Mange skoler har tatt kontakt og brukt ombudet. Blant annet ved klage på lærer, klassekonflikter og mobbesaker.	Samarbeidsorgan for bedrifter Treffer ansatte, ledelse og deltar på interne opplæringskurs for lærlinger.	Elevråd på de videregående skolene Ombudet er tilstede på årsmøter og oppstartsmøter for elevråd. Blir også invitert til lokale arrangement på skolene.	Andre Henvendelser med behov å komme i kontakt med fagpersoner i VFK. Økning i henvendelser fra Foresatte
	Folkehelse Godt samarbeid i arbeidsgrupper for medvirkning, psykisk helse mm.	HR-seksjon Ombudet har samarbeidet med kollegaer, rådgivere i HR-seksjonen i saker og foredrag som omhandler Kap. 12 § 12-5 i Opplæringsloven	

Elev- og lærlingombudet jobber aktivt og har bygget opp stabile, gode relasjoner til de ulike samarbeidspartnerne. Ombudet mener at dette vil både elever og lærlinger dra nytte av.

Ombudets erfaring er at utfordringer løses best tverrfaglig og tverretatlig der det er behov. Økt bevissthet om nødvendig samarbeid mellom ulike aktører i og rundt skolen og bedrift, gir gode løsninger.

Elev- og lærlingombudet samarbeider også med aktører ved siden av fylkeskommunens tilbud.

Elev- og lærlingombudet informerer og videreformidler elever, lærlinger og foresatte til relevante instanser og samarbeidspartnere.

Takk for trygg og god veiledning.
Du støttet meg, samtidig som du
ivaretok elevene. Det har hjulpet
meg å se annerledes på hvem jeg
er som lærer, og min relasjon til
mine elever. Vi har fått en mye
bedre relasjon nå😊

Tilbakemelding fra kontaktlærer i
en av våre videregående skoler

Henvendelser

Trygg dialog:

Elev- og lærlingombudet ønsker å skape en trygg dialog med de som tar kontakt. Mange henvendelser krever mye arbeid, ressurser over tid og involvering av flere aktører. Dette er en prioritert oppgave for ombudet.

Mottak av henvendelser:

Ombudet mottar henvendelser fra elever, lærlinger, foresatte, fagrådgivere, opplæringskontorer, bedrifter og ansatte på videregående skoler i Vestfold gjennom hele året. Møter avholdt på skole eller i fagopplæring blir registrert i elevmappen. Ombudet har interne notater for andre henvendelser.

Henvendelser:

De fleste henvendelsene til ombudet har et ubehag i seg. De som tar kontakt trenger ofte informasjon, bistand, råd og veiledning, eller noen å prate med. Henvendelser skjer via telefon, SMS, e-post eller direkte på arenaer hvor ombudet er til stede, ofte også utenom ordinær arbeidstid og i ferier. Ombudet setter ofte vedkommende i kontakt med den eller de som kan gi det beste svaret.

Tilgjengelighet:

Terskelen for å ta kontakt kan være høy for elever, lærlinger, foresatte og ansatte. Ombudet skal være tilgjengelig, imøtekommende og ivaretagende for alle parter.

Ombudet skal alltid tilby seg å være en støtte for de som har behov og ønsker det.

Ombudet sjekker ut om saken er prøvd på «lavest mulig nivå» lokalt, og oppfordrer elevene, lærlingene og foresatte til å forsøke å løse saken på lavest mulig nivå. (Se side 7).

Ombudet gir råd og veiledning hvordan de kan håndtere prosessen.

Henvendelser til ombudet

Tallene under viser henvendelser som har krevd oppfølging og bistand fra ombudet over tid. I tillegg mottar ombudet et betydelig antall enklere henvendelser som blir besvart uten behov for videre oppfølging, og som derfor ikke er inkludert i oversikten.

Skoler (25 saker):

Skoleledelse og kontaktlærere tar kontakt med ombudet for å få råd og bistand i konkrete saker. Henvendelsene gjelder gjerne håndtering av enkeltsaker, regelverk og hvordan skolen best kan ivareta elevenes rettigheter.

Klassemiljø (16 saker):

Disse sakene omhandler utfordringer i læringsmiljøet i klasser, inkludert konflikter, samarbeidsproblemer og uro. Henvendelser kommer fra både skoleledelse, lærere og elever, og krever ofte bredere tiltak enn enkeltsaker.

Grupper i klasser (9 saker):

Dette gjelder mindre grupperinger innen klasser som påvirker det totale klassemiljøet. Selv om utfordringene i hovedsak håndteres internt, kan de ha ringvirkninger for resten av klassen.

Elever (49 saker):

Den største andelen av henvendelsene kommer direkte fra elever og foresatte. Disse sakene omfatter ofte utfordringer knyttet til elevens skolehverdag, rettigheter, tilpasset opplæring, trivsel og oppfølging fra skolen.

Private skoler (7 saker): Klasser (1). Elever (6) Disse sakene kan ha særskilte problemstillinger knyttet til organisering og regelverk.

Elev- og lærlingombudet opplever at det kreves mer tid i håndtering, og tid til hjelp og bistand i de fleste sakene.

Det kan være at både skoler og bedrifter, og samarbeidsorgan for bedrifter klokkelig trenger og bruker mer tid på å undersøke saken, og forhold som påvirker. God undersøkelse gir ofte et bedre grunnlag for å sette inn gode tiltak.

Alle involverte parter må lyttes til, og vurdering i hva som er til elevens og lærlingens beste må alltid hensyntas.

Henvendelser til ombudet

Læringer (29 saker):

Disse kommer hovedsakelig direkte fra lærlingene selv, men også fra foresatte, fagopplæring og samarbeidsorgan for bedrifter. Sakene kan omhandle arbeidsforhold, opplæringskvalitet og oppfølging i lærebedrift. I tillegg kommer **(4)** henvendelser fra bedrifter, som gjelder spørsmål eller behov for rådgivning knyttet til lærlingen, og utfordringer på arbeidsplassen og med opplæringen.

Oppfølgingstjenesten (6 saker):

Henvendelsen kommer fra rådgivere i Oppfølgingstjenesten. Handler om utfordringer ungdommen har hatt, eller bekymringer i tilbakeføring til opplæring, både i skole og bedrift.

Andre (17 saker):

Disse henvendelsene kommer i hovedsak fra foresatte til både elever og lærlinger, men også fra ulike aktører og organisasjoner. Dette inkluderer blant annet saker fra Konfliktrådet **(2 saker)** og fra kommuner **(2 saker)**.

Mobbeombudet:

Det er godt samarbeid og god dialog med mobbeombudet. Dette gjelder blant annet saker knyttet til overgang til videregående skole **(4 saker)**. Videre er **(7 saker)** videresendt til mobbeombudet hvor henvendelsen gjelder grunnskole, mens **(6)** henvendelser er mottatt fra mobbeombudet, hvor sakene gjelder videregående.

Oppsummering over ombudets arbeid og bakgrunn for henvendelser

Skoler

- Ombudet gir råd til ansatte og ledelse om hvordan de kan løse utfordringer.
- Alle parter skal bli hørt, spesielt i saker der det klages på ansatte.
- Elevens beste vurdering er viktig.
- Gode prosesser gir best løsninger.
- Det er viktig med samarbeid og gode team rundt elevene.
- Ansatte bør støtte hverandre for å håndtere konflikter bedre.

Klassemiljø

- Ombudet jobber med klasser der det er utfordringer i læringsmiljøet.
- Arbeidet skjer i samarbeid med ledelse, lærere og andre fagpersoner.
- Elever og lærere kan oppleve situasjoner forskjellig.
- Samtaler med elever gir ofte ny innsikt.
- Arbeidet er krevende, men viktig for et bedre skolemiljø.

Elever

- Elev- og lærlingombudet får mange henvendelser fra elever og foresatte.
- Ved konflikter gir ombudet råd og oppfordrer til å løse saken på lavest mulig nivå.
- Ombudet veileder i hvordan konflikter kan håndteres på en god måte.
- Elever har også ansvar for å bidra til et godt læringsmiljø og følge skolens rutiner.
- Det er viktig at elever er saklige og dokumenterer saken sin.
- Ombudet undersøker saker og gir råd til lærere og ledelse.
- Ombudet skal først og fremst være elevens støttespiller.

Henvendelser fra skoler:

Utfordrende klassemiljø: Arbeid med å forbedre miljøet i klassen.

Oppfølging av enkeltelever: Fokus på individuelle elevers behov og utfordringer.

Krenkelser og mobbing: Håndtering av mobbing og krenkelser, regulert av kapittel 12.

Veiledningsbehov: Behov for veiledning i forhold til kapittel 12.

Vurderingspraksis: Hvordan vurderinger blir gjennomført og oppfattet

Utrygt skolemiljø – læringsmiljø: Arbeid med å skape et trygt og godt læringsmiljø.

Utestengt fra felleskap: Vonde opplevelser av å bli ekskludert, eller ikke få innpass.

Klage på lærer, karakterer og undervisning: Prosesser for å klage på lærere, karakterer og undervisning.

Konflikter: Mellom elever på skolen. Hendelser på fritiden som påvirker skolehverdagen, utestenging og negativ bruk av sosiale medier

Elevmedvirkning: Styrke elevenes deltakelse og innflytelse i skolehverdagen.

Elevråd: Arbeid med elevrådet for å sikre elevenes stemme. UMIS

Læringer

- Ombudet får henvendelser fra læringer og foresatte.
- Overgangen til arbeidslivet kan være vanskelig.
- Ombudet gir råd og deltar i møter, spesielt hvis læringer vurderer å slutte.
- Noen læringer får ikke god nok oppfølging eller får ikke ivaretatt rettighetene sine.
- Mange ønsker bedre opplæring og tettere oppfølging.

Andre henvendelser

- Ombudet får også spørsmål fra foresatte, ofte om møter og kommunikasjon med skolen.
- Flere foresatte tar kontakt enn før.
- Noen saker gjelder ungdom som trenger hjelp tilbake i opplæring.
- Ombudet samarbeider med ulike instanser og henviser videre ved behov.
- Saker fra grunnskolen sendes til mobbeombudet, og motsatt.

Henvendelser fra andre, Utfordringer med:

Inntak i videregående skole: Prosessen med å komme inn på videregående skole.

Lønn og arbeidstid i læreperioden: Spørsmål om betaling og arbeidstid for læringer.

Klage på lærer, karakterer og undervisning: Hvordan håndtere klager på lærere, karakterer og undervisning.

Problemer med skole–hjem samarbeid: Utfordringer i kommunikasjonen mellom skole og hjem.

Frustrasjon på å ikke bli tatt på alvor: Elever og læringer som føler at deres bekymringer ikke blir hørt.

Henvendelser fra læringer:

Manglende oppfølging: Læringer får ikke tilstrekkelig støtte fra bedrift og opplæringskontor.

Bortfall av halvårsvurderingssamtale: Viktige samtaler om lærlingens fremgang blir ikke gjennomført.

Mangelfull opplæring: Bedriften gir ikke god nok opplæring, og opplæringskontoret følger ikke opp.

Hevinger, brudd eller endring i læretiden: Problemer med å fullføre læretiden.

Arbeids- og opplæringsmiljø: Dårlige forhold på arbeidsplassen.

Utnyttelse som billig arbeidskraft: Læringer føler seg utnyttet.

Lønn og overtid: Problemer med betaling og arbeidstid.

Veiledning før vanskelige møter: Behov for støtte før viktige møter.

Tidspunkt for fagprøve: Usikkerhet om når fagprøven skal avlegges.

Nervøsitet og spenning: Bekymringer rundt fag- og svenneprøven.

Støtte til demokrati og medvirkning: Ønske om mer støtte til å delta i beslutningsprosesser.

« Takk for all hjelp. Vi opplevde at skolen ikke forstod oss. Det var belastende å kontakte skolen, vi visste ikke at ombudet fantes. Takk for god støtte».

Tilbakemelding fra foresatte til elev vgs.

Ombudsrollen

Ombudet – mål, rammer og «krav»

Elev- og lærlingombudet kan til tider oppleve forventninger til rollen som krevende. Det er et omfattende lovverk som skal etterleves for skoler og lærebedrifter. Lovverket gir oss rammer, men det er i de mellommenneskelige relasjonene hvor utfordringer og løsninger ligger. Et viktig perspektiv er å alltid se bredt på problemene. Individperspektiv er viktig, men det er også viktig å analyse hvordan systemene rundt påvirker. Gode fagkunnskaper er en forutsetning for rollen, men relasjonskompetansen er avgjørende. Tillit må skapes raskt og holdes ved like, selv når de involverte er uenige om både håndtering og avgjørelser i sakene.

Hovedmålet med opplæring er å sikre god læring, helse og trivsel for elever og lærlinger. Elev- og lærlingombudet arbeider hovedsakelig innenfor opplæringsloven. For lærlinger gjelder også arbeidsmiljøloven, som regulerer rettigheter og plikter i arbeidslivet.

Organisering og samarbeid

Ombudet er organisatorisk plassert i HR-seksjonen og mottar faglig støtte fra både HR-rådgivere og jurister. Det er etablert et godt samarbeid med skoler, rådgivere innen fagopplæring og andre relevante aktører. I enkelte saker kan elevenes rettigheter overlappe med personalsaker, for eksempel når både elever og ansatte er involvert. Det er derfor viktig å sikre en god ivaretagelse av alle berørte parter.

Elev- og lærlingombudet er avhengig av tillit fra elever og lærlinger og til de som tar kontakt. Det er forebyggende at ombudet er tilstede og jobber direkte med målgruppen.

Det skal være lav terskel for å ta kontakt, og en viktig del av ombudets oppgave er å lytte til elever og lærlinger.

Tilgjengelighet

Ombudet jobber aktivt med å være til stede på skoler, lærlingsamlinger og ulike råd og utvalg. Likevel er det fortsatt behov for å gjøre rollen bedre kjent. Kjennskap til hvordan ombudet jobber bygges gjennom oppfølging av henvendelser og gjennomføring av oppdrag. Ombudet bestreber kort responstid. I noen perioder, spesielt høsten 2025, var det et stort trøkk på antall saker, og omfanget i oppdragene.

Medvirkning og læringsmiljø

Medvirkning i egen skolehverdag er viktig for elevenes utvikling, læring og trivsel. Ombudet har arbeidet for mer lik struktur på medvirkning i skolene, blant annet gjennom felles systemer og årshjul (UMIS). Erfaring viser at god medvirkning gir positive effekter både for læringsmiljø og helse. Eksempel, Horten vgs. og implementering av Smart oppvekst.

Utfordring for læringer og kontraktsheving

Ved heving av lærekontrakt opplever ombudet ofte at lærlingen får en stor belastning. Situasjonen kan oppleves uoversiktlig og krevende, og fokus blir ofte rettet mot feil hos lærlingen fremfor forhold i bedriften. Ombudet opplever ofte å komme sent inn i slike saker. Det kan da være utfordrende å bidra til at bedriftene endrer syn på lærlingene, og gir de en ny sjanse.

Ombudet ønsker å være en konstruktiv samarbeidspartner og etterstreber å gi balanserte tilbakemeldinger til alle parter.

Elev- og lærlingombudet ønsker å bidra til et større felles løft for lærling-medvirkning i 2026, med tettere samarbeid med samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontorer), og bedrifter.

Sammenfatning - utfordringer i læringsmiljøet (Skole og bedrift)

Ombudet har mange saker som gjelder hele klassemiljø. Mange løses lokalt med veiledning. I de sakene som ombudet har en aktiv rolle i, er disse ofte tidkrevende. Sakene er ofte komplekse og påvirkes av flere faktorer:

- Ulike mål og forventninger hos elever, lærlinger, skole, bedrift og foresatte
- Samspill og relasjoner mellom elever, lærere og ledelse
- Struktur i skolehverdagen, som timeplan, classesammensetning og samarbeid mellom lærere
- Manglende tilrettelegging i opplæringen. Avstand mellom forventet og opplevd tilrettelegging
- Private forhold som elever tar med seg inn i skolen, og i lærebedrift
- Ugreie gruppedannelser, ofte med opphav i avgangsfeiring (Russegrupper). Gjelder alle trinn
- Ekskludering fra fellesskapet, både i skole og bedrift
- Manglende medvirkning, dialog og felles forståelse (Skole og bedrift)

For å skape et trygt og godt læringsmiljø er det viktig med godt samarbeid, tydelig struktur og aktiv involvering av både elever, lærlinger og ansatte i skole og bedrift.

Ombudet avdekker ofte utfordringer som skolen eller bedriftene ikke visste om.

Elev- og lærlingombudet opplever at elever og lærlinger ofte er ærlige og har gode betraktninger på hva de kan bidra med. Denne innsikten er nyttig for å kunne gi best mulig tilbakemelding til skoler og bedrifter, andre involverte.

Prioriterte innsatsområder for Elev- og lærlingombudet i 2026/27

I opplæring er det mange faktorer som må være på plass for å skape et trygt og godt læringsmiljø. Hvordan de ulike aktørene forholder seg til disse faktorene, påvirker samspillet og kan føre til konflikter. For eksempel har elever, lærlinger, skoler og bedrifter ofte ulike mål med opplæringen. I tillegg har opplæringens struktur vesentlig betydning for læringshverdagen.

Gjennom samarbeid, medvirkning og målrettet arbeid med kvalitetsutvikling kan man oppnå en felles forståelse, bygge gjensidig respekt og sikre god kvalitet. Det er viktig å sette av tid til å inkludere og ivareta alle involverte parter gjennom god dialog og reell medvirkning. For å etablere et trygt og godt læringsmiljø er det avgjørende med godt samspill, tydelige rammer og aktiv deltakelse fra både elever, lærlinger og ansatte i både skole og bedrift.

I 2026 vil ombudet særlig arbeide med:

- Økt synlighet og informasjon om rettigheter og plikter
- Styrke medvirkning og demokratiforståelse
- Fokus på tiltak som fremmer felleskap og forebygger utenforskap
- Bedre samarbeid med skoler, lærebedrifter og andre aktører
- Det er også et mål at skoler og lærebedrifter i større grad bidrar til å gjøre ombudsrollen kjent

God medvirkning og dialog

Ombudet ønsker å bruke tid og kvalitet på å undersøke hendelser, og ivareta alle parter gjennom god medvirkning og dialog.

Dette er tidkrevende, men gir positive effekter.

Husk: Det kan være et gap mellom forventninger og virkelighet, både mellom mennesker og systemer.

Vær oppmerksom på det!

**Vi må ta vare på de unge
menneskene vi arbeider
for, og de voksne vi
jobber med!**

**Ha respekt for
hverandre i et
inkluderende mangfold
og felleskap!**

Det er fint det😊

Takk for alt godt samarbeid

Ombudet vil takke alle som har vært med og bidratt til gode løsninger i komplekse utfordringer, ofte i en ellers hektisk hverdag 😊

Hilsen elev- og lærlingombud
Geir Eidsvåg